

ועדת השחרורים ושיקוליה

לכל אסיר בישראל שריצה יותר משני שליש מתקופת מאסרו עומדת הזכות להופיע בפני ועדת שחרורים, העשויה להחליט על שחרורו המוקדם על תנאי. כמו כן, הוועדה דנה בשחרורים מוקדמים מטעמים רפואיים. נכון להיום כאלף אסירים בחודש עומדים בפני ועדות אלו, וכמחצית מהם זוכים להחלטה חיובית בעניינם. מי יושב בוועדת השחרורים ומה השיקולים המנחים אותה? עו"ד אסף דוק מסביר.

הרכב ועדת השחרורים

בוועדת השחרורים ישנם ארבעה חברים. הראשון הוא שופט המתפקד כיושב ראש הוועדה, ומינויו מאושר על ידי שר המשפטים ונשיא ביהמ"ש העליון. השני הוא קצין שב"ס שדרגתו לפחות רב כלאי ובמינוי השר לביטחון פנים, אך חשוב לציין כי הוא אינו בעל זכות להצביע כך שהשפעתו מסתכמת בהשתתפות בדיון. אל השופט והקצין מצטרפים שני אנשי מקצוע במינוי שר המשפטים, בעלי השכלה אקדמית וניסיון מעשי בתחומי פסיכיאטריה, חינוך, קרימינולוגיה או עבודה סוציאלית. המינויים ניתנים לחברי הוועדה לשנתיים, וניתן להאריך את מינויים לשנתיים נוספות.

באילו מקרים דנה ועדת השחרורים?

בעיקרון, **ועדת השחרורים** דנה בשתי קטגוריות של אסירים. הקטגוריה הראשונה היא אסירים שכבר הספיקו לרצות יותר משני שליש מתקופת מאסרם, ולא פחות מחצי שנה. הקטגוריה השנייה היא אסירים בעלי בעיות רפואיות מהותיות, כגון שחרורים זמניים עקב ניתוחי השתלת איברים או טיפול במחלת הסרטן, וכן שחרורים קבועים של אסירים מחוסרי הכרה, מונשמים, הסובלים מדמנציה, הנוטים למות, או שהמשך מאסרם יסכן את חייהם.

מהם שיקולי ועדת השחרורים?

הוועדה מסתמכת על חוות דעת רפואיות או על תוכניות שיקום אסירים בהתאם למקרה, כאשר את האסיר יכול ללוות בדיון עורך דין פרטי או מטעם הסנגוריה הציבורית. לאחר שקראה את המסמכים ושמעה את עמדתו של האסיר תבחן הוועדה שורה ארוכה של שיקולים. לדוגמא, במקרים חמורים ומיוחדים הוועדה בוחנת באם החלטה לשחרר את האסיר **עלולה לפגוע באמון הציבורי במערכת המשפטית, בהרתעה ובאכיפה**. כלומר, אם השחרור המוקדם עלול להוביל לאי סבירות מבחינת העונש שרוצה בפועל, בהשוואה לנסיבות ולחומרת העבירה. עוד שיקול מהותי הוא הבעת חרטה מצד האסיר והודאתו במעשיו, שאמנם אינו מהווה תנאי הכרחי, אך דבקות בחפות עשויה להעיד על אי הבנת חומרת הפגיעה שהסב לנפגעים, ומכאן על **מסוכנות לשלום הציבור** - שאכן מהווה תנאי לשחרור מוקדם.

שיקולים נוספים

מלבד האמור לעיל מפעילה הוועדה עוד שיקולים רבים בהתאם לנתונים הקיימים בפניה. לדוגמא, נבחנים מצבו המשפחתי של האסיר, גילו והתנהגותו בבית הכלא לאורך תקופת מאסרו. כמו כן, יינתן משקל להיקף, סוג, חומרת ותוצאות העבירה שבגינה הוא מרצה את מאסרו, ולנסיבות בהן העבירה בוצעה. עוד ייבחנו מספר, היקף, תכיפות, סוג, חומרה ותוצאות של הרשעות קודמות, ונסיבות הביצוע שלהן. זאת בנוסף על דיונים שכבר נערכו לגבי אותו האסיר, ההחלטות שהתקבלו בהם, והקלות שכבר ניתנו על ידי נשיא המדינה לגבי עונשים קודמים שהוטלו. מעבר לכך, נבחנות חוות דעת שונות כגון חוות דעת רפואית במידת הצורך, חוות דעת מטעם רשות שיקום האסירים ושל שירות המבחן לעניין שחרור על תנאי, וחוות דעת מקצועיות ושל השב"ס הנוגעות למשל לבריאותו

הנפשית של אסיר, או לעבירות מין ואלימות הקשורות לתא המשפחתי.

קראו גם את המאמרים הרלוונטיים הבאים:

עונש מאסר עולם - האם הוא באמת לכל החיים?

באילו מקרים מתירים שחרור מוקדם של אסיר?

עתירות אסירים בישראל

מהו שחרור מנהלי ובאילו מקרים מתאפשר?

ייצוג בוועדות שחרורים לאסירים

ייצוג אסירים בישראל